

Beslutningsforslag nr. B 57. Fremsat den 19. marts 1982 af Ingerlise Koefoed (SF), Marianne Bentsen-Pedersen (SF), Inger Harms (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en bogfond til støtte for og fremme af dansk bogproduktion

Folketinget opfordrer regeringen til at reservere et beløb, der svarer til halvdelen af den årlige momsindtægt af bøger, p.t. ca. 125 mill. kr., til en bogfond, hvis formål skal være at støtte og fremme produktionen af dan-

ske bøger for børn og voksne, at yde tilskud til oversættelse af skøn- og faglitteratur og til kulturtidsskrifter, PR-fremstød og lignende, der kan fremme den danske kultur- og litteraturdebat og litteraturformidling.

Bemærkninger til forslaget

I de senere år har forfattere, forlæggere og andre, der arbejder med litteratur og litteraturformidling, gang på gang gjort opmærksom på, at den danske bogproduktion er i krise, og at det bliver sværere og sværere for både forlag, boghandel og forfattere at tage konkurrencen op med den masseproducerede udenlandske litteratur, ligesom det også bliver vanskeligere at stille oversættelser af seriøs litteratur til rådighed for det danske publikum. Der udkommer stadig mange bøger årligt i Danmark, mens kvaliteten synes at være vigende, det originale danske og udenlandske islet forsvinder, og inden for f.eks. børnelitteratur er den firefarvede originale danske billedbog næsten forsvundet, mens markedet til gengæld oversvømmes af temmelig ligegyldige »flotte« samtryksbøger, trykt i udlandet til mange lande på én gang og altså tilpasset mange forskellige landes opfattelse af børneopdragelse, børns plads i den voksne verden og børns ret eller manglende ret til at få et realistisk billede af den verden, de lever i. Det øvrige børnebogsmarked er stort i kvantitet, mens det trods en forbedring i 70erne gennemgående kniber med et bredt kvalitativt udbud af dansk og oversat børne- og ungdomslitteratur. Nedskæringer i folke- og skolebibliotekerne, der er store aftagere af den gode del af den danske børne- og ungdomslitteratur, indvarsler en vanskeligere tid for debatlitteratur, særpræget litteratur og for litteratur, der ikke er helt let tilgængelig for alle børn, og biblioteks-nedskæringer vil også nemt ramme en del af litteraturen for voksne, så kun det mindst kontroversielle og det mest sikre bliver tilbage.

Allerede i 1972 nedsatte ministeren for kulturelle anliggender et bogudvalg, der skulle komme med forslag, som kunne imødegå krisen på bogområdet med forskellige støtteforanstaltninger o.lign. de ti år, der er gået siden nedsættelsen af udvalget, er der udsendt et par delbetænkninger bl.a. om biblioteksafgift og om børnebogs-situationen, men der er ikke kommet nogen endelig betænkning, og de forslag, der måtte være kommet frem i bogudvalgets forskellige underudvalg, venter stadig på at blive offentliggjort og derefter på

at blive erklæret for enten forældede eller gode nok til at danne grundlag for en ny lovgivning og andre nye tiltag på bogområdet. Forslagsstillerne til nærværende forslag har forholdt sig afventende i lang tid på grund af bogudvalget, men finder nu, at det er på høje tid at fremsætte dette forslag, inden den danske bog helt forsvinder fra det danske bogmarked.

Den mest fremtrædende af de ideer om støtte og fremme af dansk bogproduktion, som er kommet frem i de senere år, er forlagenes, boghandelens og nogle forfatters krav om afskaffelse af bogmomsen. Danmark er nemlig det eneste land i Vesteuropa, der har lige så høj moms på bøger som på andre varer, og det er klart kulturpolitisk urimeligt. En afskaffelse af bogmomsen ville betyde en billigørelse af de bøger, der produceres her i landet, og den ville selvfølgelig også betyde, at biblioteker, skoler, andre uddannelsesinstitutioner og alle private købere ville have større mulighed for at købe den kvalitativt gode litteratur. Men for det første forekommer en afskaffelse af bogmomsen ikke at være helt oplagt, så længe man fortsat har den høje moms på fødevarer og andre helt nødvendige daglige varer, for det andet er ideen set fra en kulturpolitisk synsvinkel ikke tilfredsstillende, fordi den underlødige, seriefremstillede litteratur ville blive lige så meget billigere som den kvalitetsbetonede litteratur, som det i dag er vanskeligt at sikre en fortsat eksistens.

Det vil derfor være en langt bedre idé fortsat at tage udgangspunkt i bogmomsen og reservere et beløb, der svarer til halvdelen af momsindtægten af alle bøger, til støtte og fremme af den litterært og/eller fagligt værdifulde bog for børn og voksne. Pengene skal indgå i en bogfond, der skal fordele pengene således:

- a) Til dansk skønlitteratur for børn og voksne
- b) Til debatlitteratur af aktual betydning
- c) Til dokumentarisk litteratur
- d) Til oversættelser, især fra vanskeligt tilgængelige sprog
- e) Til faglitteratur, som på grund af store omkostninger ellers ikke ville kunne produceres,

- og til litteratur til undervisningsbrug i små oplag
- f) Til udgivelse af klassikere, som er forsvundet fra bogmarkedet, eller som kun findes i meget begrænsede oplag
 - g) Til fremstilling af firefarvede billedbøger og til oversættelse og udgivelse af originale billedbøger fra andre lande, især fra Norden
 - h) Til indvandrerlitteratur på indvandrernes eget sprog
 - i) Til litteratur og andre materialer til læsehåndcappede
 - j) Til litteratur- og kulturtidsskrifter for børn og voksne
 - k) Til forskellige PR-fremstød for bøger, f.eks. børnebogsuger eller andre store kampagner,

omfattende udstillinger i biblioteker, boghandlere, på råduse, i skoler o.lign.

- l) Til kursus- og konferencevirksomhed for mennesker, der som forhandlere, formidlere eller kunstnere beskæftiger sig med bøger
- m) Til stipendier og legater til forfattere (eventuelt kunne »den litterære del« af Statens Kunstfond overgå til bogfonden).

Støtten tænkes fordelt af udvalg, der i lighed med de udvalg, der er nedsat i forbindelse med Statens Kunstfond og med filmloven, fungerer for en bestemt periode og kun kan genvælges én gang. For så vidt angår bogfonden nedsættes der endvidere et repræsentantskab, der omfatter forlag, boghandlere, bibliotekarer, forfattere og repræsentanter for de egentlige, direkte brugere af bøgerne.